

GLOBAL ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Yana Belei, Student

Eva Erfan, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Uzhhorod National University

Uzhhorod, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-269-2-3>

THE INFLUENCE OF INTEGRATION PROCESSES ON THE SYSTEM OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА СИСТЕМУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Сучасні глобалізаційні процеси та трансформація світового господарства сприяють проникненню міжнародної інтеграції в усі сфери людської життєдіяльності, і міжнародні економічні відносини не стали виключенням. Серед складових системи МЄВ саме міжнародна торгівля знаходиться у безпосередній залежності від інтеграційних процесів. Це зумовлено тим, що економічна інтеграція між країнами чи суб'єктами господарювання починається із етапу укладання торгівельних угод, що у свою чергу сприяє мінімізації перешкод для переміщення товарів та послуг. Чим більше у світі укладається угод, утворюється регіональних блоків, чим глибшою стає інтеграція між країнами та організаціями, тим більшими та диверсифікованішими стають торгівельні потоки.

Згідно даних зі Статистичного звіту Світової організації торгівлі у 2021 році загальні обсяги торгівлі приблизно в 43 рази перевищують рівень, зафіксований у 1950 році (що становив 63 млрд. дол.). Уже за 10 років вдалося збільшити обсяги на

94,9% та реалізувати товарів на 122,82 млрд. доларів. Вперше позначку у трильйон доларів даний показник перетнув у 1977 році. З початком XXI століття темпи щорічного зростання вартості світової торгівлі почали різко збільшуватися і подекуди перевищували 20%. Однак економічна криза 2008 року значно загальмувала такі тенденції. Загалом, останні десятиріччя характеризуються нерівномірною динамікою міжнародної торгівлі, підвищилася вразливість до різноманітних соціально-економічних факторів та політичної нестабільності. Проте, незважаючи на періодичні глобальні потрясіння, світові обсяги торгівлі продовжують поступово збільшуватися, встановлюючи нові рекордні показники зростання. Так, у 2021 році після значного економічного спаду вартість міжнародних торгівельних потоків становила 22,39 трлн доларів, що у порівнянні із попереднім роком більше на 26,28% [1].

Таким чином, поглиблення міжнародної інтеграції неминуче впливає на динаміку міжнародної торгівлі, що у свою чергу призводить до змін у потоках взаємних розрахунків між країнами та економічними суб'єктами, іншими словами – міжнародних грошових переказів.

Згідно даних Світового Банку обсяги офіційно зареєстрованих міжнародних грошових переказів за останні два десятиліття збільшилися у 5 разів (від 121,77 млрд. доларів у 2000 р. до 658,06 млрд. у 2020 році), а щорічні темпи зростання протягом останніх п'яти років становлять 4–8% (за винятком незначного скорочення на 0,44% у 2020 році). У 2021 році обсяги грошових потоків знову зросли на 8,6% [2].

Тенденції розмірів грошових переказів значно різняться з точки зору регіонального аспекту. Протягом 2021 року приплив грошових переказів значно зріс у Латинській Америці та Карибському басейні (25,3%), Африці на південь від Сахари (14,1%), Європі та Центральній Азії (7,8%), Близькому Сході та Північній Африці (7,6%) та Південній Азії (6,9%). Грошові перекази до Східної Азії та Тихоокеанського регіону скоротилися

на 3,3%, що обумовлено в основному різким зменшенням переказів до Китаю [2].

Наступним структурним елементом системи МЄВ, що знаходиться у тісній залежності від міжнародної інтеграції, виступають міграційні процеси. Під впливом поглиблення міждержавних відносин відбулася значна лібералізація руху трудових ресурсів, це призвело до кардинальних змін у масштабах міграції, спровокувало нові тенденції і демографічні зміни. Відбулися значні трансформації у структурі населення окремих регіонів: поглибилися диспропорції у темпах зростання населення, сформувалася нова вікова структура, збільшилася тривалість життя.

За поточними глобальними оцінками, у 2020 році у світі налічувалося близько 281 мільйонів міжнародних мігрантів, що еквівалентно 3,6% світового населення. Це на 128 мільйонів більше, ніж у 1990 році, і втричі перевищує оціночну кількість у 1970 році. Загалом, кількість міжнародних мігрантів зросла на 83,4% у порівнянні із показником 1990 року [3].

Аналізуючи пропорції приросту за регіонами можна стверджувати, що найшвидшими темпами зростає число мігрантів у країнах Північної і Латинської Америки, Карибського басейну та Океанії, де їх чисельність за досліджуваній період збільшилася вдвічі. Водночас, переважна кількість переселенців зосереджена на території Європи та Азії, де сукупно розміщено 61% усіх міжнародних мігрантів. Найменш масовими регіонами дислокації переселенців виступають Африка, Латинська Америка та Океанія, куди перемістилися 17,8% релокованих громадян. Така низька частка обумовлена тим, що країни даних регіонів розглядаються переважно як проміжні місця для тимчасового перебування і з метою подальшої міграції у більш розвинені держави [3].

Понад 40% (близько 115 мільйонів) усіх міжнародних мігрантів у світі станом на 2020 рік народилися в Азії, майже 20% переважно походять із шести азійських країн, включаючи Індію (найбільшу країну походження мігрантів), Китай, Бангладеш,

Пакистан, Філіппіни. Серед європейських країн із значною чисельністю емігрантів виділяється Україна, Польща, Великобританія, Румунія та Німеччина.

Міжнародні процеси інтеграції також мають значний вплив на міжнародний рух капіталу та інвестиційні потоки. Одним із головних факторів впливу, що сприяють зростанню потоків капіталів, є такий інтеграційний феномен, як ринок злиття та поглинання, що показує активні темпи розвитку протягом останніх декількох років.

Динаміка потоків прямих іноземних інвестицій характеризується негативними тенденціями протягом останніх декількох років та різким спадом у 2020 році. Проте, у 2021 році спостерігається різке зростання обсягів ПІІ, що досягли 1,58 трлн дол., що на 64 % більше у порівнянні з виключно низьким рівнем 2020 року. Таке відновлення темпів зростання може бути обумовлене зростанням міжнародного проектного фінансування та масштабними програмами під'їзду, які були запроваджені міжнародною спільнотою для подолання економічних наслідків коронавірусу [4].

Приплив ПІІ у країни, що розвиваються, зростав повільніше, ніж їх приплив у розвинені регіони, але все ж збільшився на 30% до 837 млрд доларів. Збільшення відбулося в основному завдяки високим показникам зростання в Азії, частковому відновленню в Латинській Америці і Карибському басейні та підйому в Африці.

Також у 2021 році посилилася тенденція реформування міжнародних інвестиційних угод. Число фактично розірваних договорів (86) перевищило кількість новоукладених (13). Водночас спостерігається зростання впливу мегарегіональних угод на формування міжнародних інвестиційних норм [4]. Всеосяжний характер та геостратегічна актуальність цих угод зумовлюють їх великий вплив на міжнародну інвестиційну політику. Крім інвестиційних питань, ці угоди можуть охоплювати торгівлю товарами та послугами, конкуренцію, електронну торгівлю, інтелектуальну власність, державні закупівлі, регулювання діяльності державних підприємств тощо.

Мегарегіональні угоди лібералізують доступ до ринку та сприяють регіональній інтеграції учасників, стимулюючи зростання потоків інвестицій. Завдяки своєму широкому охопленню вони можуть надавати більш суттєвий позитивний вплив на ПІІ, ніж двосторонні інвестиційні договори.

Отже, система міжнародних економічних відносин зазнає безпосереднього впливу міжнародної інтеграції: інтенсифікуються експортно-імпортні операції, активізуються потоки капіталів, розвивається світове фінансове середовище, посилюються міграційні процеси та міждержавна кооперація у різноманітних сферах. Світове господарство поступово трансформується: посилюється роль транснаціональних суб'єктів, відбувається диверсифікація економічної діяльності, прискорюється циклічність економіки.

Література:

1. World Trade Statistical Review 2021 / The World Trade Organization. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2021_e/wts21_toc_e.htm.
2. Dynamics of personal remittances / The World Bank. URL: https://data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.CD.DT?most_recent_year_desc=false.
3. International Migrant Stock 2020 / United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2020) URL: <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>.
4. World investment report 2022. International tax reforms and sustainable investment. Overview / United Nations conference on trade and development. URL: <https://unctad.org/webflyer/world-investment-report-2022>.